

Modül (öneri) No	267
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Güzellik anlayışı (Hayır, İyi, Allah'ın hoşnutluğuna vesile olan)
Modül (Alt konu)	Nazar (Bakış Açısı ve Niyet)
Amaçlar	- Her şeyde, özellikle çirkin görünen hâdiselerde dahi hakikî bir güzellik ciheti (hüsn-ü bilgayr) olduğunu kavrar. - Nazar ve niyetin eşyanın mahiyetini değiştirdiğini, adi bir hareketi ibadete çevirebileceğini fark eder.
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Münazara: Olayların zâhirî (çirkin/şer) yönü ile hakikî (güzel/hayır) yönünü karşılıklı savunarak "bakış açısı" farkındalığı oluşturmak için kullanılır. Anı Yazma: Kazanılan "güzel bakma" yetisini, öğrencinin kendi hayat tecrübesindeki olumsuz görünen ama hayırla neticelenen olaylarla bağdaştırması için uygulanır.
Materyal ve Teknoloji	
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş - Derse, "Nazar ve niyet, nasıl olur da bir günahı sevaba veya sıradan bir hareketi ibadete dönüştürebilir?" sorusuyla başlanır. - Metindeki "her şeyin iki ciheti olduğu" ve halka bakan cihetin, Hakka bakan ciheti gösteren "şeffaf bir cam" olması gerektiği vurgulanır. Münazara Uygulaması - Sınıf iki gruba ayrılır. Bir jüri (tarafsız dinleyici) belirlenir. 1. Grup: Fırtına, yağmur, kış ve hastalık gibi hâdiselerin zâhirî, "çirkin" ve "karışık" (müşevveş) görünen yüzünü savunur. 2. Grup: Aynı hâdiselerin altındaki parlak güzellikleri (baharın ihzârı, manevî çiçeklerin açması, istidatların sümbüllenmesi) "hüsn-ü bilgayr" çerçevesinde savunur.

	- Tartışma sonunda, çirkin perdesinin altında saklı olan "Hakk'a bakan cihet" jüri tarafından özetlenerek dersin ana fikrine bağlanır. Anı Yazma Etkinliği - Öğrencilerden, ilk bakışta "şer" veya "kötü" olarak algıladıkları ancak zaman geçtikçe altındaki güzelliği veya hayırlı neticeyi fark ettikleri bir hatıralarını kaleme almaları istenir. - Yazılan anılar arasından seçilenler metindeki "tohumların sümbülllenmesi" benzetmesiyle ilişkilendirilerek paylaşılır.
Ölçme ve Değerlendirme	Anı Yazma - Öğrencilerin yazdıkları anılarda yaşadıkları olayı sadece "geçti bitti" şeklinde mi yoksa metindeki "hüsn-ü bilgayr" (neticeleriyle güzel) kavramını fark ederek mi ele aldıkları kontrol edilir. İlke Çıkarma - Öğrencilerden, metindeki "Nazar ve niyet mahiyet-i eşyayı tağyir eder" (eşyanın mahiyetini değiştirir) ölçüsünden hareketle günlük bir işlerini (örneğin ders çalışmak veya yemek yemek) nasıl ibadete çevirebileceklerine dair bir "Niyet İlkesi" yazmaları istenir.
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ² ayetinin bir sırrını izah eder. Şöyle ki: Her şeyde, hatta en çirkin görünen şeylerde, hakikî bir hüsn ciheti vardır. Evet, kâinattaki her şey, her hâdis, ya bizzat güzeldir, ona hüsn-ü bizzat denilir veya neticeleri cihetiyle güzeldir ki, ona hüsn-ü bilgayr denilir. Bir kısım hâdiseler var ki, zâhiri çirkin, müşevveştir. Fakat o zâhirî perde altında gayet parlak güzellikler ve intizamlar var. Ezcümle: Bahar mevsiminde fırtınalı yağmur, çamurlu toprak perdesi altında, nihayetsiz güzel çiçek ve muntazam nebatatın
Lugat hüsn-ü bilgayr: dolayısıyla, neticeleri bakımından güzel olan. hüsün: güzellik. hüsn-ü bizzat: zatında, şahsında güzel olan. müşevveş: karmakarışık. nebatat: bitkiler. zâhirî: görünen, aşikâr.	

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

² O her şeyi en güzel şekilde yarattı (Secde Suresi: 7)

binaenaleyh: bundan dolayı, bunun üzerine.

cihet-i isnad: dayandırma yönü, dayanma ciyeti, tarafı.

esbab: sebepler, vasıtalar.

fırak: ayrılık.

haşin: sert, yıkıcı, üzücü olan.

icmalen: kısaltarak, kısaca, özetle.

ihzar etmek: hazırlamak.

inkılâb: değişme, başkalaşma.

inkışaf: açılıp belirme, ortaya çıkma.

Mahiyet-i eşya: eşyanın mahiyeti, eşyanın tabiatı, neden ibaret olduğu, hakikati, iç yüzü.

mana-yı harfî: bir şeyin kendisine değil de sanatkârını, ustasını, sahibini bildirip tanıttığı mana.

mana-yı ismî: bir şeyin bizzat kendisine bakan ve kendisini tanıtan manası.

marifet-i İlâhiye: İlâhî yolla gelen bilgi, Allah'ı tanımakla elde edilen hakiki ilim; gerçek bilgelik, marifetullah ilmi.

Müessir-i Hakikî: hakikî tesir sahibi, hakikî tesir edici; Allah.

Mün'im: nimet veren, ikram eden, Allah.

nazar: bakmak.

Sâni: her şeyi sanatlî olarak yaratan Allah.

tafsîlen: tafsilli bir şekilde, uzun uzadıya, ayrıntılı olarak bildirmek.

tağyir: başkalaştırma, değiştirme.

tazib: azap, sıkıntı verme.

tazyik: sıkıştırmak, baskı.

tecelliyat-ı celâliye-i Sübhaniye: yüce Allah'ın icraat ve işlerinin büyük ve kusursuz tecellîleri.

tenteneli: dantelli, tül gibi ince ve şeffaf derecede.

terhis: görev bitimi.

vazife-i hayat: hayat vazifesi.

tebessümleri saklanmış. Ve güz mevsiminin haşin tahribatı, hazin fırak perdeleri arkasında, tecelliyat-ı celâliye-i Sübhaniyenin mazharı olan kış hâdiselerinin tazyikinden ve tazibinden muhafaza etmek için nazdar çiçeklerin dostları olan nazenin hayvancıkları vazife-i hayattan terhis etmekle beraber, o kış perdesi altında nazenin, taze, güzel bir bahara yer ihzar etmektir. Fırtına, zelzele, veba gibi hâdiselerin perdeleri altında gizlenen pek çok manevî çiçeklerin inkışafı vardır. Tohumlar gibi neşv ü nemâsız kalan birçok istidat çekirdekleri, zâhiri çirkin görünen hâdiseler yüzünden sümbülünip güzelleşir. Güya umum inkılâblar ve küllî tahavvüller birer manevî yağmurdur.

Sözler, s.259, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024

Mukaddeme

Kırk sene ömrümde, otuz sene tahsilimde yalnız dört kelime ile dört kelâm öğrendim; tafsilen beyan edilecektir. Burada yalnız icmalen işaret edilecektir.

Kelimelerden maksat, 'mana-yı harfî, mana-yı ismî, niyet, nazar'dır. Şöyle ki:

Cenab-ı Hakkın masivasına, yani kâinata mana-yı harfiyle ve Onun hesabına bakmak lâzımdır. Mana-yı ismiyle ve esbab hesabına bakmak hatadır.

Evet, her şeyin iki ciyeti vardır: Bir ciyeti Hakka bakar, diğer ciyeti de halka bakar. Halka bakan ciyet, Hakka bakan ciyete tenteneli bir perde veya şeffaf bir cam parçası gibi, altında Hakka bakan ciyet-i isnadı gösterecek bir perde gibi olmalıdır. Binaenaleyh, nimete bakıldığı zaman Mün'im, sanata bakıldığı zaman Sâni', esbaba nazar edildiği vakit Müessir-i Hakikî zihne ve fikre gelmelidir.

Ve keza, nazar ile niyet mahiyet-i eşyayı tağyir eder; günahı sevaba, sevabı günaha kalbeder. Evet, niyet âdi bir hareketi ibadete çevirir ve gösteriş için yapılan bir ibadeti günaha kalbeder. Maddiyata esbab hesabıyla bakılırsa cehalettir, Allah hesabıyla olursa marifet-i İlâhiyedir.

Mesnevi-i Nuriye, s.64, Yeni Asya Neşriyat, Mart-2024

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁴

³ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁴ Duaları şu sözlerle sona erer: "Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" (Yunus Suresi: 10.)

